

TA'LIM SIFATINI OSHIRISH VA YOSHLAR INTELLEKTUAL SALOHIYATINI YUKSALTIRISHNING IJTIMOIIY OMILLARI.

Yuldashev Serobjon Urmonaliyevich
Farg'ona davlat universiteti v.b.dotsenti
Falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Bugungi murakkab zamonda yoshlarning intellektual salohiyatini jamiyat manfaatlari bilan mutanosib ravishda yuksaltirish yo'llari ta'lim sifatini oshirish bilan amalga oshirilmoqda. Bu borada ta'lim darajasi, unda berilayotgan bilimlar saviyasi va ko'nikmalarni rivojlantirish orqali yangi dunyoqarashni shakllantirish jarayonlarini hisobga olish zarur. "Shu ma'noda, mutafakkir Abdurauf Fitratning "Bu dunyo-kurash maydonidir. Bu kurashning quroli sog'lom jismu tan, o'tkir aql va yaxshi axloqdir"[1.250.]. Bunda yoshlar intellektual salohiyatini ijtimoiy-madaniy jihatlarini "intellektual salohiyat" sifatida "inson faoliyatining intellektual tomonini aks ettiradi, bu esa kasbiy vakolatlarga oid masalalar bilan chambarchas bog'liqdir"[199.]. Zamonaviy jamiyatlardagi yoshlar intellektual salohiyat samaradorligini quyidagi mezonlar bo'yicha baholash mumkin.

Birinchi, yoshlarning ilmiy-tadqiqot faoliyati (ilmiy nashrlar, grandlar, akademik harakatchanlik, tanlovlarda va konferentsiyalardagi faolligi).

Ikkinchi, mehnat bozorida bitiruvchilarga talab (ish bilan ta'minlangan bitiruvchilar soni).

Uchinchi, esa, ish beruvchilarning o'quv jarayonidagi ishtiroki (tashkilotlar buyurtmasi bo'yicha bitiruv malakaviy ishlarni bajarish, nazariy va amaliyot uygunligini ta'minlash).

Shunday qilib, yoshlarning bilim darajasi o'sishi, intellektual salohiyatning shakllanishi va rivojlanishi zamonaviy mehnat bozorida yuqori raqobatbardoshlikning kafolati hisoblanadi.

Uzluksiz ta'lim va kasbiy rivojlanish yoshlarning intellektual qobiliyatlari va imkoniyatlarini kengaytirishga yordam beradi, bu esa kasbiy o'sish va turmush darajasini ko'tarish istiqbollari oshiradi. Shu bilan birga, yangi O'zbekiston taraqqiyotining ijtimoiy-iqtisodiy siyosatining asosiy yo'nalishlari mehnat munosabatlariga jalb qilingan yoshlarning kasb-hunar ta'limi darajasining o'sishi va imkoniyatlarining kengayishi bilan bog'liqdir. Bandlik siyosatini amalga oshirish, intellektual salohiyatni rivojlantirish, ta'lim imkoniyatlarini kengaytirish, mintaqaviy va mehnat bozori sharoitida yoshlarning raqobatbardoshligini kuchaytirish davlat tomonidan tartibga solishning ustuvor vazifalari hamdir.

Bu borada qabul qilingan bir nechta kontseptsiyalar va ularda ilgari surilgan ustuvor yo'nalishlar dolzarb ahamiyatga ega. Jumladan, 2019 yil 8 maydagi "O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish Kontseptsiya" PQ-4312-son Qarorida belgilanganidek, "Maktabgacha yoshdagi bolalarni intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy jihatdan har tomonlama rivojlantirish..." zarurligi belgilangan bo'lib, u esa aynan ta'limni rivojlantirish orqali intellektual salohiyatli avlodni kamol toptirishga kafolatdir.

"Intellektual salohiyatni shakllantirish shaxsning hayoti davomida amalga

oshirilganiga qaramay, uni shakllantirishning asosiy davri ta'lim olish davridir" [3.23.]. Bundan ma'lumki, yoshlarning istiqboli intellektual salohiyatini shakllantirishning asosiy muammolari sifatida, birinchidan, samarali intellektual kapitalning o'sishiga hissa qo'shadigan qulay ijtimoiy kapitalni shakllantiradi.

Ikkinchidan, o'quv jarayoni darajasini yuksaltirish muammosini hal etadi.

Uchinchidan, yoshlarning ma'naviy-axloqiy rivojlanishining tegishli darajasini belgilashda namoyon bo'ladi.

To'rtinchidan esa, "intellektual salohiyat"li avlod vakillarini yetishib chiqishi yangi taraqqiyot bosqichida mavjud ziddiyatlarini hal qilishga imkon beradigan universal uslubiy norma sifatida samaradorlik ko'rsatishi mumkin. Tadqiqotchilar fikricha, "Zamonaviy o'quvchining shaxsiy muvaffaqiyatga erishish vositasi sifatida bilimga bo'lgan munosabat, o'ziga ishonchi darajasining yuksalishi bilan bir vaqtning o'zida intellektual salohiyatini oshib borishi bilan izohlanishi mumkin"[4.78.].

Xulosa qilib aytish mumkinki, ta'lim tizimidagi islohotlar yoshlar intellektual salohiyatini shakllantirish quyidagi jihatlarini o'z ichiga olishi zarur.

Birinchidan, uzluksiz malaka oshirishning ijtimoiy-madaniy darajani oshirish, yani sifat darajasini oshirish zarur.

Ikkinchidan ta'lim tizimidagi islohotlarni va yangilanishlarni butun Respublika bo'yicha keng rivojlantirish orqali intellektual salohiyatli yoshlarni qo'llab-quvvatlash shart.

uchinchidan esa inson kapitalidan oqilona foydalanish maqsadida mehnat bozorida barqaror raqobatni ta'minlovchi muhitni shakllantirish kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI.

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent. "O'zbekiston". 2022.

2. Слободчикова И.В., Боджаева в.в. Интеллектуальный потенциал молодежи как фактор развития экономики региона // *Фундаментальные исследования*. – 2015. – № 11-1.

3. Скоблякова И.В., Семенова Е.М. Интеллектуальный потенциал студентов и его формирование в университете // *Материалы IX Международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы бизнес образования»*. 8-9 апреля 2010 г. г.Минск.

4. Самыгин С.И., Верещагина А.В., Белов М.Т. Угрозы национальной идентичности в информационном пространстве современного социума и риски информационной безопасности // *Экономические и гуманитарные исследования регионов*. 2015. № 4.

5. Kakhkhorova, M. M., & Farfiyev, B. A. (2023). Family is the Cradle of Values That Ensure the Eternity of Life and Continuity of Generations. *Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities*, 24, 55-60.

6. Monofovna, K. M. . (2023). THE PROBLEM OF MORAL VIEWS IN THE WORK OF ALISHER NAVAI . *Miasto Przyszłości*, 41, 163–168.

7. Qaxharova, M., & Raximshikova, M. (2023). THE PROBLEM OF UPBRINGING AND FORMATION OF CONSCIOUSNESS AND THINKING OF YOUTH. *Scientific Journal of the Fergana State University*, 29(1), 37.

8. Urmonalievich, Y. S. (2023). Views on Socio-Cultural Technologies in the Transformation of Society. *Eurasian Journal of Engineering and Technology*, 18, 15-19.